

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (عام و خاص)

برخی مصادیق مجمل ۲

جلسه ۱۵۵

استاد نجار زاده

برخی مصادیق مجمل:

۱. ترکیب «لا» نفی جنس و ماهیت:
۲. لا صلوة الا بطهور (نمازی نیست مگر آنکه باید با طهارت باشد).
۳. لا بیع الا فی ملک (بیعی نیست مگر آنکه باید در ملک تحقق یابد).
۴. لا صلوة لمن جاره المسجد الا فی المسجد (نمازی نیست برای کسیکه همسایه اش مسجد است مگر آنکه آنرا در مسجد باید بخوانند).
۵. لا غیبة لفاسق (غیبتی نیست برای فاسق).
۶. لا جماعة فی نافلة (نماز جماعتی نیست در نافله) و امثال این تراکیب.

نفی در مثل این مرکبات ظاهرا به نفس ماهیت تعلق گرفته؛ در حالیکه اراده نفی ماهیت در این قبیل تراکیب تعدد دارد (زیرا در بسیاری از جملات نفی ماهیت معنی ندارد)؛ از این رو چاره‌ای نیست از اینکه صفتی باید برای ماهیت در تقدیر گرفت که نفی، به آن تعلق گرفته باشد؛ مانند اوصافی از قبیل: صحت، کمال، فضیلت و فائده و امثال این‌ها و چون مجاز، مردد است بین معانی متعددی چنانچه برخی از آنها ذکر شد؛ لاجرم کلام مجمل بوده و قرینه‌ای در نفس لفظ نیست که یکی از آنها را بواسطه اش بتوان معین ساخت زیرا نفی صحت، اولویت از نفی کمال یا فضیلت ندارد؛ چنانچه نفی کمال ترجیحی بر نفی فائده ندارد و همچنین است معانی دیگر و این امر سبب اجمال اینگونه تراکیب گردیده.

مرکز مجاز امام صادق (ع)

جواب برخی از علماء:

اشکال یاد شده در صورتی است که الفاظ عبادات و معاملات برای اعمّ از صحیح و فاسد وضع شده باشند؛ زیرا در این فرض، نفی حقیقت امکان ندارد؛ اما اگر قائل شدیم که الفاظ مزبور اسامی برای خصوص صحیح می‌باشند، نفی حقیقت محذوری ندارد بلکه در اکثر این تراکیب همین نفی حقیقت متعین بوده و بدین ترتیب اجمالی در بین نیست.

و اما در غیر الفاظ شرعیّه نظیر: لا علم الا بعمل (علمی نیست مگر آنکه عمل همراهش باشد). در صورتی که قرینه در بین نباشد؛ چون نفی حقیقت متعدّد است لاجرم لفظ مجمل می‌گردد.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv